

KARYS

Eina sykį savaitėje.

Kaina: 3 mėn. 15 auks.,
6 mėn. 30 auks., 12 mėn.
50 auks. Atskiri numeriai
1 auks. 50 skatikų

Adresas: Kaunas, Laisvės Alėja 12 Nr. „Kario“
Redakcija. Telef. 90 Nr.

8 (144) Nr.

Kaunas, 1922 m. vasario mėn. 23 diena.

IV metai.

Liūdnas reiškiny.

Tur būt daug kas skaitytojų pastebėjo porą savaitę atgal „Lietuvoje“ padėtą „laišką į redakciją“, kuriame kalbama apie vieną skaudžiausių kariuomenės tarpe išsiplatinusių ydų—girtuokliavimą. Tas „laiškas“ visuomenės akyse kuo sunkiausį įspūdį padarys, nes be jokių komentarų padėtas ir ten aprašytas atsitikimėlis, kur sakoma, kad girti kareiviai ėjo Kauno gatve, garsiai bliovė, vienas net ėjo basas, rankoje batą nešdamas, ir dargi jie ruošės mušti civilius, — taigi toks pripuolamas nuotikis meta apibendrinančią šviesą į visą mūsų kariuomenę. Visuomenė visai teisingai panašiais kariuomenės tarpe pastebimais broožais piktnsins. Ir vėl grįž tie patys laikai, kaip buvo rusams mūsų krašte viešpataujant, kuomet į kareivius ir į kariuomenę buvo žiūrėta kaip į pagarbos nevertą žemiausiais instinktais vedamų atsilikėlių gauja. Panašus elgesys, sakau, gali iššaukti ir panašų visuomenės ūpą. Kaip tuomet buvo stengiamasi šviesesnių žmonių kuo mažiau bendra turėt su ištvirkusia, nešvariu elgesiu pasitikėjimo nustojusia kareivija, taip ir dabar tas pats mus gali sulaukti. Ir vėliau jau atsitaisyt savo gerą vardą būtų kur kas sunkiau.

Kam gi daugiau turi rūpėti kariuomenės geras vardas, kaip ne pačiai kariuomenei, ne visiems kariams! Kiekvienas asmuo kariuomenės eilėse būdamas, kario drabužiais vilkėdamas turėtų rūpintis, kad jo elgesys būtų toks, kad niekas negalėtų prikišti — štai kaip kareiviai elgiasi!

Jau rodos gan daug buvo aiškinama įvairiose brošiūrose girtuokliavimo žala, buvo leidžiami įsakymai, įvairūs varžanti ir draudžianti svaiginamus gėralus vartoti parėdymai buvo daromi.

Įsakymais čia gal mažiausia padarysi. Švietimo komisijų darbas žymesnio įsisiekimo irgi neturėjo. Nes viskas buvo atlikta taip neorganizuotai, padrikai, taip nesutartinai, kad, aišku, platesnių pasekmių nebuvo ko laukti.

Tik tuomet galėsime sumažinti daugelio ligų, dvasinio ir bendro pakrikimo priežastį girtuokliavimą, kuomet visi nuo vyriausių lig eilinių karių — griežtai visi pulsime mūsų šių dienų gerovės priešininkai!

Ne tik kariuomenė, bet ir šiaip mūsų kraštas nėra laisvas nuo šio netikusio įpročio. Ir štai visuos kampeliuos girdėt sujudo visuomenės organizacijos „Blaivininkų“ ir kitos draugijos ruošia taip vadinamas „blaivybės savaites“, ruošia paskaitų, vaidinimų, mišingų.

Kariuomenės tarpe plačiau organizuoto veikimo rodos lig šiol nebuvo pastebima.

Todėl mūsų išoriniams frontams aptilus, kada aplinkybių dėka lauko žygiai sulaukyti, atsirado naujas mūsų frontas, kurs gali būti kai kuriais atžvilgiais dargi pavojingesnis negu svetimų puolimai, nes vidui

apsireiškusi žaizda yra visuomet sunkiau kūno pakeiliama.

Pasinaudokime perstoge ir visi sutartinai kreipkime visą savo mokslą, sumanumą, pasišventimą į naują frontą — frontą prieš degtinę. Kovodami su girtuokliavimu kartu kovosime ir su veneros ligų išsiplatinimu.

Štai visoms Švietimo Komisijoms uždavinys! Juk žinoma kad Švietimo Komisijos ši bei tą nuveikė, tebedirba ir dabar, bet reikia organizuot tiesiog masinis šio fronto puolimas, sukaupt pajėgas, išvystyt planą ir vienu baru, nepertraukiama grandine pirmyn!

Tad atminkime, mes dabar turime sunkų frontą — frontą prieš degtinę!

B—s.

Latvių spaudos šimto metų jubiliejus.

Šių metų vasario m. 26 d. Rygoje įvyks Latvių spaudos šimto metų sukaktuvės, kurias rengia Latvių Rašytojų ir Žurnalistų Draugija. Kartu taipgi bus švenčiama Latvių žurnalistikos 125 metų jubiliejus.

Pirmasai latvių periodinis laikraštis „Latviešu Avīzes“ pasirodo 1822 m. sausio 5 d. Mintaujoje. Jo leidėjai buvo J. V. Stefenhagens ir K. Fr. Vatsons, Lestenės pastorius.

Pirmasai latvių mėnesinis leidinys taipgi išleistas Stefenhageno Mintaujoje ir jo redaktorium buvo M. Stobbe. Nuo to laiko ligi šiol kaip Latvijoje, taip ir už jos sienų tapo išleista keli šimtai atskirų žurnalų ir laikraščių.

Sukaktuvių iškilimėms numatyta plati programa ir jame dalyvaus Latvijos Valdžios atstovai, visi rašytojai, žurnalistai, artistai, muzikai ir dainiai.

Vasario 26 d. 10 val. iš ryto, Rygos Miesto Muzėjaus rūmuose įvyks spaudos paroda, kurioje bus surinkti visi laikraščiai ir žurnalai išleisti šimtmečio bėgyje.

1 val. dienos, Tautinės Operos rūmuose, įvyks iškilmingas šventės aktas, kuriame dalyvaus prakalbus vyresnysis Latvijos poetas — tautos dainų žinovas, Kr. Barons, Valstybės Prezidentas J. Čakste ir kiti. Vakare Rygoje, atatinkamai papuoštoje Karininkų Klubo salėje įvyks balius, kame numatytas ypatingo iškilmių laikraščio išleidimas.

Vasario 27 d. rengiama garbės vaišės.

Šią dieną visi Latvijos laikraščiai susijungę išleis vieną bendrą didelį laikraštį, kuris teiks apžvalgas apie praeitą amžių ir spaudos reikšmę.

Europos Valstybių Žurnalistai ir spaudos sąjungos prašoma siusti savo atstovų jubiliejinai.

Bibliografų domėsis kreipiamas į spaudos parodos katalogą, kame bus padėtos žinios apie labai retus leidinius latvių kalboje.

Spaudos Jubiliejaus Komiteto adresas: Ryga, Miesto Dailės Muzėjus.

J e z n a s.

1919 m. Vasario 9-11 d.

(Iš raudonojo kamandieriaus žygių užrašų).

Viekvienas Karys pamena šį vardą. Prisiminkime 1919 metus. Sunkus, miglotas vasario mėnuo. Buvo laukiama, kad štai, štai rusų gaujos užlies Kauną, kuriame mes taip silpnučiai, dar buvome ir kuriame vokiečiai, kaip paaiškėja iš žemiau dedamų „raudonosios armijos aficeriaus užrašų“, niekšišku būdu ruošės mus parduoti.

Jezno sunkus smūgis vasario 9 d. ir vos 4 dienoms praslinkus vienas pirmųjų mūsų laimėjimų. Apgalėjimas vieno stipriausių patvariausių rusų pulkų, kuriame, tiesa, buvo žymi dalis lietuvių. Apie Jezną dar mes labai mažai žinome. Nepasirūpinta laiku medžiaga, kuri labai greit žlunga. Manome bus ne prošali skaitytojams susipažinti su šiuo vienu pirmųjų mūsų kariuomenės žygių. Ypač įdomu, kad tai vis aprašinėja žmogus tuo metu buvęs mūsų priešininkų eilėse. Vėliau turėdami savo šaltinius apie tas kautynes turėsime progos padaryti įdomių palyginimų.

R e d.

1919 m. sausio m. užėmus Vilnių Lietuvių (buv. Pskovo) šaulių divizijos dalims, tolimesnis Gudų-Lie-

tuvių raudonosios armijos žygiavimas buvo sustabdytas ir dalims buvo duota pasilsėti po pusantro mėnesio žygiavimo sunkiais, miegu užneštais Lietuvos ir Gudijos keliais.

Paliktoms Vilniuje dalims, pasinaudoti šia pertrauka neteko, nes buvo mokomi blogai arba visai nemokyti raudonarmiečiai ir didelės įgulės sargybos nešimas iščiulpė visas jų jėgas. Į mūsų pulką (7 lietuvių šaulių), įstojo daug savanorių Dvinske ir Vilniuje, bet mokyti jų nebeteko, nes apsilvilkimą jie gavo prieš patį išėjimą.

Vasario m. pradžioj, po Gudų-Lietuvių armijos štabo telegramos, Lietuvių divizijos štabas išsiuntinėjo dalims operacinius įsakymus divizijos vado dr. Olderroge ir Štabo Viršininko dr. Makulavičiaus (abu generalio štabo) pasirašytus.

Bendras visoms dalims uždavinys buvo: paimti Kauną ir Alytų, išvystyti pulkus į brigadas, sukilėlių priėmus, ir nugalimai žygiuoti į Vokiečių sieną, kur mūsų laukė „sukilęs vokiečių proletariatas“.

Dešinėje nuo divizijos prieš latvių — vokiečių dalis veikė Internacionalė šaulių Tarybų Latvijos armijos divizija, kairėj — Vakarų šaulių diviziją (lenkų).

Einant įsakymu, dalis turėjo:

a) 1 brigada (1 ir 2 šaulių pulkai, Vitebsko kavalerijos eskadronas ir 4 lengvos patrankos) — užėmus Janavą, išsiųsti tvirtą uždangą Kedainiams ir slėgti baltuosius į Kauną Petrapilo — Varšuvos plentu;

b) 3 brigados (vadas — Lėžinskis): 5 šaulių pulkas su 2 lengvom patrankom, paėmus Kaišiadorių stotį, pereiti Kauną, geležinkelio linija, 7 šaulių pulkui — forsuoti Nemuną ties Prienais, paimti Mauručių ir Kazlų Rūdą stotis ir, paėmus geležinkelio liniją, apeiti Kauną iš užpakalio, nuo Panemunės ir Aleksoto pusės; partizanų Diatlovo būriui pridengti dešinį 7-to pulko sparną;

c) 2 brigadai (3 ir 4 šaulių pulkai, draugo Petrovo vardo partizanų būrys, 4 lengvos patrankos — paėmus Alytų, greitai žygiuoti į Suvalkiją, Vilkaviškį — Mariampolę.

Bibliotekų ir bibliotekorių reikalas.

Knyga tik tada turi reikšmės, jei ja naudojasi. Knyga, kuri guli spintoje, kaip papuošalas, niekad neskaityta, jokios naudos neatneša. Del to labai svarbu, kad knyga pasiektų skaitytoją ir kad skaitytojas surastų sau knygą.

Vienas kelias, kuriuo knyga eina į plačią skaitančią masę — tai knygos įgijimas savo nuosavybėn. Kultūringas žmogus negali apseiti be reikalingų ir labiau mylimų knygų. Žmogus, mylįs knygą, jaučiasi tik tada laimingas, jei šaly savęs mato artimiausias ir mylimiausias drauges — knygas. Labiausiai brangios draugės — knygos, apie kurias kinų patarlė sako: „Aš pirmą syk paskaičiau gerą knygą — tai laimė — įgyti naujas draugas; aš paskaičiau jau skaitytą knygą — tai — pasimačiau su savo senu draugu“.

Kitas kelias, kuriuo knyga pasiekia skaitytoją laikinai — tai viešoji biblioteka. Biblioteka — šventykla, kurioje knygos sukrautos, ir jai tarpininkaujant knyga skleidžia plačiose miniose tas mintis, kurias tos knygų autorius įdėjo.

Kuo šalis kultūringesnė, tuo daugiau joje knygų, tuo daugiau ir viešųjų bibliotekų. Viešoji biblioteka todėl ir turi didelės reikšmės, kad per ją plačios

žmonių masės naudojasi knygomis. Todėl biblioteka viena iš svarbiausių kultūros reiškinių.

Tačiau toli gražu biblioteka negali tenkintis vien tuo, kad joje daug būtų prikrauta knygų ir kad ji gali išduoti ir atgal priimti nuo skaitytojų knygas arba net ir tuo, kad ji saugo ir sulaiko nuo žuvimo įvairiuose atsitikimuose knygas, nors tai mūsų laikais yra labai svarbu.

Svarbiausia gerai organizuotos bibliotekos ypatybė ta, kad ji galėtų padėti skaitytojui surasti atsakymą į įdomaujančius klausimus, kaip utilitaris praktinio turinio, taip ir į abstraktinius. Tam atlikti biblioteka turi būti enciklopedinė, turi visiškai apimti visas mokslo šakas. Kadangi visose mokslo šakose yra ir sunkesnių ir lengvesnių knygų, tai knygos turi būti nuosakiai parinktos. Bibliotekorius turi susipažinti su skaitytoju ir sulyg jo išsilavinimu rekomenduoti knygą. Geriau tegu pateks lengvesnė knyga labiau išsilavinusiam, negu mažai išsilavinusiam sunkesnė, nes jei jis skaitydamas pusės nesupras, mažą naudą.

Biblioteka visokiais būdais turi pritraukti kuo didžiausią skaičių skaitytojų, o pritraukus neturi jų nutolinti. Bibliotekoriai turi visokiais būdais skaitytojams padėti žiniomis, patarimais, knygų rekomendacija, nurodymais, kaip knygomis naudotis ir išmokyti jas pasirinkti. Aktinga pagalba skaitytojams

Įsakyme pažymėtas Kauno paėmimas vasario 15-ta d. Lietuvių šaulių divizijos štabas priešininką vaizdavosi mažą ir išsisklaidžiusį baltagvardiečių «buožių» lietuvių gaujų pavidalę, kurios vargu ar gaus iš vokiečių pagalbos, kad jie užjaučia bolševikus; iš mūsų pusės numatoma buvo gauti pagalbos iš Kauno įgulos spartakiečių, ir mažžemių Suvalkijos darbininkų ir.. viso pasaulio proletarų. Vasario 4 d. po atatinamos Lietuvos ir Gudijos Liaudies Komisarų Tarybos Pirmininko draugo Mickevičiaus — Kapsuko kalbos prie buv. Apygardos teismo rūmo, 7 šaulių pulkas su iškelta raudona vėliava, išmarginta lietuvių ir rusų kalbomis parašais, išėjo žygin.

Internacionalą grojant į Landvaravą išėjo kuopos, o paskui daugybė vežimų ir nedidelė civilė pulko gurguolė. Divizijos štabas įsakė trimis perėjimais pasiekti Jezną, bet pakanka pažiūrėti į žemėlapi ir prisiminti raudonarmiečio mąstymą, kad įsitikintum, jog įsakymas netikęs, tiesiog nusizengimas. Taip ir atsitiko.

Pulkas iš Vilniaus išėjo iš 8 šaulių kuopų, trijų kulkosvaidžių komandų, ryšių ir raitųjų žvalgų komandų.

Viso ligi 900 durtuvų su 14 kulkosvaidžių. Pulko sudėtis buvo gana mišri: pirmame batalione buvo sumaišyti savanoriai—lietuviai su Magilovo gudais, mobilizuotais maskviečiais, antrame daugiausia buvo lietuviai su mobilizuotų maskviečių priemaisa, trečia batalioną sudarė lietuviai.

Visose kuopose pakankamai buvo savanorių — žydų iš Dvinsko ir Vilniaus. Raitųjų žvalgų komanda susidėjo iš kubaniečių-kazokų ir lietuvių.

Komandos sudėtį sudarė rusai, lietuviai, gudai ir lenkai. Pulką vedė rusas, jo padėjėjas buvo gudas, batalionus vedė rusas, lenkas ir lietuvis. Dvi kuopos susidėjo iš specialistų, penktoji iš matrosų ir sekmoji iš artileristų (paskutinė laikinai buvo palikta Vilniuje).

Ir tas pulkas tepriėjo tik Landvaravą, kur ir apsinakvojo, 5-to pereita iš Landvaravo į N. Trakus, 6-to — N. Trakų — Krasnopolę, be to nakvoti teko sunkiose sąlygose, akštuose ir šaltuose butuose.

7-to pulkas netvarkoj prirapojo Aukštadvarį. Žmonių dalis ėjo pėsti, dalis važiavo vežimais. Savanoriai laikėsi padoriai, bet mobilizuoti kareiviai „chull-ganijo“ ir piktino gyventojus, kurie vis lietuviškesni darėsi. Vadų ir komunistų pastangomis pulkas Aukštadvary buvo sutvarkytas.

8-to pulkas įėjo į Stakliškių miestelį, o raitųjų žvalgų komanda pasiekė Jezną, kur po trumpo susišaudymo išstumė iš Jezno, baltųjų lietuvių „gusarų“ kaip gyventojai sakė, raitininkų būrį.

Pastebėjus Jezno apylinkėje priešininką ten tuojaus vežimuose buvo nuvežta 4-ta kuopa, likusios pulko dalys, pastatę sargybą, apsinakvojo Stakliškėse.

Naktį iš vasario 8 į 9 d. iš raitųjų žvalgų komandos viršininko gauta žinia, kad vietos komunistų pranešimais, baltieji lietuviai 9-ta d. nori pulti raudonuosius. 9-ta d. į Jezną buvo nusiųsta 5 ir 6 kuopos, 2 bataliono vado — dr. Judino vedamos.

5-ta kuopa, kaip minėjau, susidėjo vien tikrai iš raudonosios kariuomenės žiedo — Baltijos floto matrosų.

Kuopos nepriėjo dar Jezno, kaip prasidėjo kovos tarp 4 kuopos (ligi 100 šaulių) ir baltųjų lietuvių būrys ligi 250 žmonių.

Kovos pradžioj 4 kuopos vadas Auglis perėjo į lietuvių pusę, raudoniesiems gi pasidavė vienas lietuvis karininkas (pasirodė leib-gvardijos Izmailovo pulko paparučikas).

Pasidarė savos rūšies pasikeitimas.

Baltieji lietuviai atakavo Jezną iš vakarų, jie atėjo iš Prienų. Lietuvių savanorių grandinės, juodal iš namų apsirėdžiusios, buvo geras taikinys ant sniego.

Ėjo jos drąsiai, beveik neguldamos. Mūsų raudonarmiečiai susijudino ir blogai šaudė, prileidę priešininką visai arti. Kulkosvaidžiai blogai šaudė, kirto dažnai juostas ir sprogdino šovinius.

Kai tik pradėjo šaudytis, abi 2 bataliono kuopos priėjo Ličiškėnų sodžių (į rytus nuo Jezno 2 km.) iš čia bataliono vadas pasileido įoti į Jezną, o paskui bėgte išbego kuopos. Po trumpo poilsio, prie Jezno

— vienas iš svarbiausių dabartinių bibliotekų uždavinių.

Ligi šiol bibliotekų klausimas, kaip ir kiti suaugusių švietimo reikalai pas mus dar tebėra labdarin-gų draugijų bei įvairių švietimosi kuopelių rankose, o kaip kiekvienas darbas, kuris pareina nuo įvairių įstaigų ir varomas be kontakto, turi daug trūkumų, taip ir čia jų netrūksta.

Pas mus yra viena kita likusi iš rusų laikų biblioteka, viena kita naujai susiorganizavusi ir išlisa eilė mažųjų bibliotekų, įrengtų moksleivių kuopų ir kitų.

Jei pasižiūrėsime, kas jas veda, tai ten rasime didelę dalį žmonių kurie apie bibliotekoriaus rolę mažą supratimo teturi. Jie pasitenkina tuo, kad paklausia kokta knyga skaitytojui reikalingą, jei jis pasakė—išdavė, užrašė, jei skaitytojas nežino, tai įkišė pirmą pakliuvusią knygą ir baigta. O juk bibliotekoriaus rolė nėkiek nemažesnė, o kartais gal daug didesnė, už mokytojo bei auklėtojo rolę.

Dažniausiai į biblioteką patenka skaitytojas visai mažai išsilavinęs, pamėgsta knygą, skaito ją ir iš perskaitytų knygų susidaro savo pasauležiūrą. Taigi nuo to, kokias jis knygas gaus, tokia pas jį ir pasaulėžiūrą gali išsidirbti. Toliau žmogus pamėgo skaityti, paskaitė vieną kitą neįdomią jam knygą, atšyla. Čia bibliotekorius turi su tokiu skaitytoju pasikalbėti, susipažinti, kuo jis labiau domisi ir pa-

rinkti jam tinkamą knygą. Daug įvairių įvairiausių atsitikimų būna ir nuo bibliotekoriaus gabumų pareina bibliotekos darbo sėkmingumas.

Ne knygų skaičium bibliotekos darbas kainuojamas, o skaitytojų ir perskaitytų knygų skaičium, taigi bibliotekorius turi būti pasirengęs prie to darbo.

Jei tėvai negali suprasti kada vaikas turi vaikščioti savo kojomis, jei mokytojai ar kalbėtojai nesupranta, kad jo klausytojai nerimastauja kartojant jam žinomus auditorijai dalykus — tai jie jam nepadedą, o tik kliudo. Taigi reikia vengti to ir bibliotekoriui.

Praktiškiausi amerikiečiai suprato didelę bibliotekų svarbą. Ten bibliotekų klausimas stovi priekyje visame pasauly. Amerikoje bibliotekų technika, bei bibliotekoriai, kaip savo dalyko žinovai, stovi pirmoje vietoje. Todėl amerikoniai visada pasitiki viešajai bibliotekai, o biblioteka uoliai seka žmonių reikalavimus. Ir kada per rinkimus, ar šiaip kokiam reikale, eina dideli ginčai, amerikoniai žino, kad bibliotekoje jie suras patarimus bei medžiagos pilnam klausimo išrišimui.

Mokykla duoda į rankas piliečiui žinias gauti įranki — skaitymą; viešoji biblioteka, spauda, teatras tinkamai paruoštas kinematografas ir pagaliao pats gyvenimas — duoda mąstymo medžiagos. Kad žmogus krintingai mąstyti, biblioteka turi pateikti jam į pagalbą; padėkim, jei žmogus ateina į bibliote-

kapų, per Jezną kuopos priešininku vijosi ir toliau. 4-tai kuopai pagalba atėjo laiku, nes jos bailesni, pradėjo bėgti atgal. Šaukdami „ura“, „šalin buržuaziją“ raudonieji puolė baltuosius. Blogai išmokyti lietuviai menkai tesipriešino, sudrebėjo ir metėsi išsi-sklaidę bėgti. 5-toji matrosų kuopa, vydama, nieko nesigailėjo, ir nelaisvių neėmė, kitos kuopos paėmė 48 nelaisvius. Be to buvo paimta 100 vokiečių šautuvu, Mauzero sistemo 88 ir 98 metų pavyzdžio. Kautynėms pasibaigus ligi 60 lietuvių kareivių lavonų, 6 sužeisti paimti į ligoninę į Stakliškes. Raudonųjų buvo nukautas skyrininkas ir 4 sužeisti.

Belaisviai visi namiškais rūbais apsitaisę, ant kepurių geltoni lankai, ant rankovių trispalviai tautiniai trikampiai, aukštyn viršune prisūti.

Visi gerai sudėti vyrai. Linksmi išrodo, parodymai jų vienodi: „nieko nežinau, aš eilinis kareivis“ ir t. t. Perbėgęs karininkas papasakojo apie kariuomenę Prienų ir Alytaus rajone, taip pat Kaune.

Jis įtikino, kad nėra ko laukti vokiečių neutralumo, nes jie visvien jį sulaužys.

Visus nelaisvius nusiuntė į Stakliškes. Kartu su jais buvo pagrobtas Jezno klebonas kunigas G. Atejus belaisviams į Stakliškes raudonarmiečių — lietuvių būrys apsupo namą ir norėjo belaisvius sušaudyti, o kunigą, už propagandos vedimą — pakarti. Tik komandos sudėties griežtas protestas ypač dr. Puzino 3-čio b. r. sulaukė įniršusius raudonarmiečius, pasipiktinčius, kaip, girdi, jų broliai stato savo krūtinę ginti „pasaulinį kapitalizmą ir imperializmą“.

Teko tuojau pakeisti sargyba mobilizuotais mąskviečiais ir lydint gudams ir kazokams nusiųsti belaisviai į Vilnių.

Nuo vasario 7-tos d. pulkas negavo jokių žinių nei iš kairės, nei iš dešinės.

Žvalgai ir orlaivininkai, pasiūsti žvalgybon nebe-griždavo.

Iš ryto 10-to į Jezną išvažiavo 1 ir 2 kuopa ir pulko vado padėjėjas dr. Ružancovas, kuriam buvo

pavesta „Jezno ypatinga rinktinė iš 3 kuopų ir 4 kulkosvaidžių.“

Pulko vadas dr. Lebedevas, su 3 kuopom ir 10 kulkosvaidžių (sic!) liko Stakliškėse.

Atvykus į Jezną, rinktinės vadas įsakė: 2 kuopai sustoti Aičiškėnų sod., saugant rinktinės užpakalį ir palaikyti ryšius su pulko štabu, 2-ro bataliono kuopoms buvo įsakyta daryti žvalgyba visose kryptyse, be rytu, ir pastatyti užtvartas ant visų trijų kelių, iš Jezno einančių.

Jezno komendantu buvo paskirtas 1-mo batal. vadas dr. Jankauskas. Išlipdytas skelbimas, draudžiantis susirinkti daugiau kaip trims į krūvą ir draudžiantis keliauti, kariuomenės užimtame rajone.

Slaptų Vilnijos ir Suvalkijos agentų pranešimais buvo laukiama lietuvių ir vokiečių puolimo, ir pa l i e p t a buvo iš aukšto laikyti kumštyje visas Jezno apylinkėje jėgas.

Raitoji žvalgyba lakiojo 10-tą d. po visą Jezno apylinkę, priedavo Nemuną ir Žadeikonis, niekur nesutikdavo priešininko. Vasario 11-tą d. rytą Jezno aikštėje po nuverstu — T. resp. papročiu Caro Išva-duotojo — paminklu buvo palaidotos „revoliucijos aukos“: nukautas 9-tą d. skyrininkas ir pulko furažierius.

Paskutinis žvėriškai, vėliau pabėgusio pas lenkus viršilos Goštauto sušaudytas. Abu palaiduoti paprastų pušų lentų, išmuštų raudona medžiaga, karstuose (grabuose).

Prakalbą laikė pulko komisaras dr. St. Mickevičius trumpai, aiškiai ir įspūdingai. Furažieriaus sušaudymas padarė didelį įspūdį raudonarmiečiams, kareiviams ir karininkams, vadinasi vakarų fronte mes sutinkame tą patį, kas buvo ir rytu, pietų Rusijoje, kur baltieji šaudė raudonuosius, o paskutiniai nepalikdavo skolingi. Lietuvių nukautųjų 9-tą d. lavonai buvo palaidoti bendrame kape prie kapinių. Gaila kad laidoję juos gyventojai nuavė ir nuvilko juos.

(Pabaiga bus).

S. —

ką-skaityklą ir prašo literatūros susipažinti su kokia nors partija, pats gi apie partijas maža suprati-mo teturįs, jam reikia patarti, kad jis susipažintų su visų partijų programomis, bei siekiais tik tada prisidėtų prie vienos ar kitos partijos ir tik tada jis bus stipras ir nesvyruojantis asmuo, kai jis žinos ir priešingas mintis.

Bibliotekų darbuotojai turi mokėti platinti kny-gas, o platinant knygas platinti ir žinias, bet kritin-gai žiūrėti ir į apsupančią buiti, mokėti įsigilinti į ją visur ir visada. Jei jau pradeda pulsi žmogaus dvasia, tai bibliotekorius turi pakelti skaitytojo ūpa suįdominti.

Tatgi metę žvilgsnį į bibliotekos uždavinius, mes matome, kad biblioteka tiek turi svarbos, kiek ir mokykla ir kad bibliotekorius turi nemažiau būti pri-sirengęs kaip ir mokytojas.

Paduosiu ištrauką iš vieno Amerikas biblioteku klausimą raišančio žurnalo, būtent to žurnalo atsaky-mą paklausus vienam kapitalistui kokia bibliotekos reikšmė ir ar verta aukoti bibliotekos įsteigimui ka-pitalas.

1. Žmogaus gyvenimas daugiausia eina ir plė-tojasi įdėjomis, vaizdais, jausmais ir idealais, ku-riuos mes semiamės iš knygų. Knygomis galima padaryti didžiausia įtaka žmogaus gyvenime kaip į gera, taip ir į blogą pusę. Ir kokia gi kita įstaiga

slepią savyje tokia pajėga, kaip biblioteka su jos gyvomis ir budinančiomis knygomis?

2. Biblioteka — tokia įstaiga, kurioje, kaip mėgsta pabrėžti Karnegi*), labdarybė „nieko veltul neduoda“, o todėl ir pataikauja dykumui. Duoti da-lykas sunkus, opus. Darant žmonėms kokia nors medžiaginę paspirtį, visada ar norom, ar nenorom rizikuoji atimti iš jų dalį savarankiškumo, laisvės, arba atvirsčiai išstatyti tam tikrus reikalavimus, ap-sunkinimą. Tačiau, viešoji biblioteka turėdama di-delį turtą perduoda žmonėms tą kultūros turtą tiek, kiek jie patys įtempla savo protą, supratimą energiją ir darbą to turto sunaudojimui.

Biblioteka savo turtą duoda tik tiems žmonėm, kurie įdeda savo triūso jai įgyti. Todėl šalia visų kitų labdarybės darbų, jai reikia duoti visai atskirą vietą.

3. Viešoji biblioteka — vienintelė įstaiga, kuri visiem pasiekiamą ir visiem ir visada gali ką nors duoti. Ji tarnauja sveiklems ir ligoniams, turtingiems ir beturčiams, seniems ir jauniems, ieškantiems prak-tikos pagalbos darbe ir poilsio po darbo.

4. Iš to, kas aukščiau nurodyta, matome, kad biblioteka yra didžiausias faktorius kaip miesto taip ir sodžiaus gyvenime.

*) Amerikos turtingas paaukojęs daugiau 70 milijonų do-lerių steigti bibliotekoms.

Tarybų Rusai.

Dabarinės Tarybų Rusijos pramonė beveik visai sustojus. Petrapilio kuro aprūpinamosios valdybos viršininkas stengiasi įrodyti, kad didžiausioji pramonės suirimo priežastis yra kuro stoka. Dabar Petrapiliui esą skirta 7½ milijonų pūdų kuro pusei metų. Taikos metu tiek kuro nebūt užtekę ir vienai Petrapilo didesnei pramonės įstaigai.

Del katastrofinės padėties, kurioje atsidūrė Rusų metalo industrija 1921 metais, Tarybų valdžia buvo priversta išdirbti ir peržiūrėti metalurgijos produkcijos programą 1922 metams. Šia programa turi būti išdirbta 19 milijonų pūdų rūdos. Tiekai rūdos išdirbti reikalinga žymiai pakelti dabartinę produkciją. Bet pasiekti prieškarinę produkciją yra tiesiog negalimas dalykas. Tik vienais, pav., 1913 metais buvo Rusuose išdirbta 200 mil. pūdų; tuo tarpu 1920 metais buvo išdirbta tik 6 milijonai pūdų, t. y. 2½% prieškarinės produkcijos.

Ekonominė Tarybų spauda praneša apie produkcijos kilimą tose pramonės įstaigose, kurios yra atiduotos į privačias rankas. Kai kuriose fabrikose produkcija tuo būdu esanti pasiekusi prieškarinio laipsnio. Pastebimas ir kvalifikuotų darbininkų skaičiaus augimas. Bet ir čia pramonės produkcijos augimui trukdo suiręs transportavimas ir iš to sekanti kuro stoka.

Nuo tos naujos ekonominės politikos įvedimo iki 1921 m. lapkričio mėn. 1 d. Tarybų valdžia yra atidavusi į privačių žmonių rankas apie 4200 pramonės įstaigų. Nuomos mokesnis imamas produkcijos nuosimčiais. Pastaruoju laiku mokama ir auksu — aukso rubliais.

Įdomios yra taip pat Tarybos prekybos delegatų apyskaitos.

Prekybos delegacija Švedijoje pirmame 1921 m. pusmetyje prisiuntė į Rusiją 7.243 tonas įvairių prekių už 4.592.590 aukso rublių. Antroje 1921 metų pusėje pastebimas žymus delegacijos darbo išsiplė-

timas. Nuo liepos mėn. 1 dienos iki spalio mėn. 1 dienos užpirkta 21.120 tonų prekių už 7.536.150 aukso rublių; nuo 1921 m. sausio mėn. 1 dienos iki spalio mėn. 1 dienos užpirkta ir pasiųsta į Rusiją viso 28.352 tonos prekių už 12.128.740 aukso rublių.

Prekybos delegacija Suomijoje užpirko daug maisto produktų, ūkio įrankių, odų ir t.t.

Prekybos delegacija Latvijoje nuo 1920 m. spalio mėn. 1 dienos iki 1921 m. spalio mėn. 1 dienos užpirko įvairių prekių už 5.003.822 aukso rublių. Į Latviją įvežta iš Rusijos prekių už 1.570.750 aukso rublių.

Užsienių prekybos komisarijatas Sevastopolyje padarė apyvarios viename spalio mėnesyje 20 milijonų aukso rublių. Prekyba vedama daugiausia su Italais ir Graikais.

Kadangi Petrapilio uostas užšalo, Tarybų vyriausybė nutarė visas prekes, supirktas užsieniuose, o ypačial garvežius gabenti iš Vokietijos per Ventpilį.

„Izvestija“ praneša, kad yra rastas išėjimas į jūrą ir Sibirui. Tam dalykui daug padėjęs radiotelegrafas ir anglis, kurį galima kasti Enisėjaus žiočių apylinkėse.

Radiotelegrafas padeda jūrininkams orientuotis ir rinktis kelią, kad išvengus plaukiojančių jūrose ledo kalnų.

Tangusko baseino anglis galėtų aprūpinti pirmoje eilėje Šiaurės jūros kelią. Dabar laivai, plaukiojantieji šiuo keliu, turi imti anglies su savim ir tuo būdu jie nustoja 20%—30% reikalingo (vežamosios pajėgos tonažo).

Tačiau, kalbant apskritai, ekonominė Tarybų Rusų padėtis prasčiausia. Antra vertus, tuo dalyku jie gal mažiausiai sukauti galvas. Pats svarbusia, mat, jų tikslas yra bolševikų idėjos plačiausias skelbimas ir vykdymas.

Savo tikslui pasiekti bolševikai stengiasi kiek galint geriau sutvarkyti ir savo kariuomenę.

Pastaruoju laiku raudonosios kariuomenės išvalda yra kiek pakitęjus. Visų svarbiausiomis dalimis

Kitos įstaigos skirsto žmones į frakcijas bei skyrius, sudaro sienas tarp atskirų grupių, sudaro kliūtis bendram gyvenimui vienas kito supratimui. Viešojoje bibliotekoje yra įvairių žmonių ir nežiūri specialiu savo dalykų įvairumo, sutinka bendruose dalykuose. Del to biblioteka pašaukta tarnauti ir geriau už kokią nors kitą įstaigą tarnauja, kaip socialis centras savo apskrityje.

5. Viešosios bibliotekos išlaidos išsimoka ne vien morale, intelektualė, bei sociale gerove, kurią ji atneša, bet ir tiesioginiu materialiu išskaičiavimu. Labdarybė paprastai rišasi su medžiaginiu nuostoliu, kuris išsimoka moraliais arba socialiais stekniais, bet ekonomijos žvilgsniu visgi yra nuostolių. Nemokomoji viešoji biblioteka atneša ir medžiaginę ir moralę naudą, nes ji betarpinal sulauko nuo išlaidų kas reikalingas knygų bei žinių ir tuo pat laiku kelia žmonių susipratimą ir duoda tolimesniam pritaikiniui prie gyvenimo žinių.

6. Gerai sutvarkyta ir veikli biblioteka žymiai sumažina labdarybės reikalingumą. Idealis miestas bei sodžius nereikalingas labdarybės. Labdarybės įstaigos kai kuriais atžvilgiais llūdija, kad pas mus daug yra įvairių trūkumų mūsų socialėje organizuotėje. Bibliotekos uždavinys — skleidžiant sveiką supratimą, kellant proto išsivystymą, kellant darbą ir

pramonę gali taip pakelti žmonių turta, kad žmonės palengva gali atsikratyti nuo organizuotos labdarybės. Kai kuriais atžvilgiais bibliotekos tāt jau vykdo. Lordas Euberis*) — dokumentaliai išrodė, kad bibliotekų išlaidos duodamos pelną sugrįžta, nes sumažina žmonių skurdą ir nusikaltimus.

7. Biblioteka reikalinga tam, kad kiekviena visuomenės įstaiga pasiektų geriausių valsių. Nei pramonės įstaiga, nei mokykla, nei ligonynas, nei bažnyčia, nei labdarybės įstaiga negali tinkamai atlikti savo darbo arba gerai plėtotis be bibliotekos pagalbos. Todel, kas duoda bibliotekai lėšų, duoda pagalbą ir kitiems geriems sumanymams ir padeda plėsti ir gilinti visų naudingų visuomenės įstaigų darbą.

V. R.

*) Bibliotekų reikalų gynėjas.

4 metų L. V. Nepriklausomybės sukaktuvių dienoje.

Ketveri metai praslinko nuo Lietuvos Valstybės nepriklausomybės paskelbimo. Kiekvienais metais jaunutė vos tik pradėjusi gyvuoti Lietuva savo veiklumu ir mūsų karžygių dėka, stiprėja, auga, ir tikimasi, kad dar keletui metų praslinkus, jausimės visai laisvais ir nepriklausomais piliečiais.

Nepriklausomą valstybę tegali sudaryti tik tai nepriklausomi jos piliečiai, ypač jos gynėjai — kareiviai.

Šiais metais, kaip ir kitais, nepriklausomybės sukaktuvių dienoje nesijaučiami mes pilnai patenkinti. Priešas tebevaldo okupacijoje mūsų

sostinę — Vilnių, kurios kiekvieno nepriklausomo Lietuvos piliečio trokšta širdis.

Todel, pasitikėdami savo tvirtu nusistatymu ir reikšdami padėkos žodį mūsų karžygiams, treji metai gynusiems mūsų Tėvynės nepriklausomybę, turime turėti viltį, kad ateinančias metines iškilmingas sukaktuves jau švęsime mūsų sostinėje Vilniuje.

Dobkevičius

Finansų, Prekybos ir Pramonės
Ministeris.

Red. pasiaiškinimas.

Šis rašinys buvo skirtas praeitam Vasario 16 d. numeriui, bet dėl spaustuvės klaidos jis neįdėtas. Matydami rašinio svarbumą, dedame jį nors pavėlavę.

taikomos dabar kavalerijos ir artilerijos dalys. Toms dalims stengiamasi duoti ir aprūpinimą ir apmūniravimą geriausiai.

Į pėstininkus ir padedamąsias dalis kreipiama mažiausia dėmesio. Ypač prastai aprūpinami pėstininkai. Jie apvilkti skarmalais ir nudėvėtomis pušnimis arba vyžomis. Daugeliui neduodama nė milinių. Jų vietoje tūlas vilki seno pavyzdžio vatinėmis milinėmis. Maitinamos pėstininkų dalys irgi daug prasčiau, negu kurios kitos.

Geriausiai aprūpinta kavalerija. Dabar ji laikoma geriausia raudonosios kariuomenės dalimi, kadangi ji geriausiai tinka manevruoti dabartinėje sąlygoje.

Žymios kavalerijos dalys sukoncentruotos derlingesnėse vietose, o ypač Lenkijos pasienyje.

Maitinimui yra nustatyta tam tikra tvarka. Mažosios dalys — būriai, eskadronai — išskirstytos tarp valstiečių po 2—3. Šeiminkams uždėta prievolė maitinti žmones ir gyvulius. Maitinimui ir šerimui nėra nustatyta kokių normų; viskas, ką išleidžia šeiminkas, įskaitoma į vadinamąjį „prodnalogą“.

Arkliai šeriami taip pat labai prastai, ir daug jų krinta. Gurguolei vis dažniau naudojami gyventojų vežimai. Galima pasakyti, kad tvarkingos gurguolės raudonoji kariuomenė visai neturi.

Tuo pat būdu maitinama šeriama ir artilerija.

Štai keletas bruožų iš Sovietų Rusų buities.

Paskutiniu metu gyvenimo sąlygos šiaip ar taip verčia ir nebolševikus dalyvauti Rusijos politikos gyvenime. Dešiniųjų eserų partijos nariai, kurių Centro Komitetas neimigravo iš Rusijos, jau dalyvauja Tarybų Rusų įvairiose ūkio, mokslo ir švietimo organizacijose. Pastaruoju laiku jie pradėjo derėtis su Tarybų vyriausybe dėl savo partijos legalizavimo su sąlyga, kad ir ji galėtų dalyvauti Rusijos politikos gyvenime.

Bet kairysis kadetų sparnas (Miliukovo) ir dešinieji socialistai su Kerenskiu ir Avksentjevų pryšakyje nenori jokiu būdu dėtis su bolševikais, kol nebus sušauktas steigiamasis susirinkimas.

Z.

~ Pr. Būdvytis.

Tyli, tyli mano pievos...
Tolyn bėga jų takeliai...
Kvepia dangiškosios ievos,
Kyla prie žvaigždžių žirneliai...

Toly skęsta mano kelias,
miglos gausiai taip užklojo;
Jis it paukštis iš nelaisvės
išsiveržęs — nuplasnojo...

Vysta, vysta mano gėlės,
miršta ryto nesulaukę, —
lenkiasi takan galvelės,
iš miglos tirštos išplaukę...

Vaikšto lengvos pievų deivės,
migdo verkiančius žolynus;
jos užmigdė mano pievas,
glaudžia svaiguliu gėlynus...

1921. IX. 14.

Spórtas.

Kross Kountri.

«Lietuvos Sporto» 1 Nr. yra paskelbta Lietuvos Fizinio Lavinimos Sąjungos darbo planai 1922 metams, t. y. manomų suruošti rungtynių programa. Tarp tų rungtynių pirmutinės įvyks kovo mėn. 19 d. Lietuvos Futbolo pirmenybėms 1 rato atidarymo rungtynės ir 2 kovo 23 d. — propogandinis bėgimas Kross Kountri. Taigi ligi rungtynių turime beveik pusantro mėnesio laiko. Tuo laiku reikėtų šiek tiek prie tų rungtynių pasiruošti, ypač kariuomenės dalių jaunimui. Apie futbolą visi jau šiek tiek žinome: kiekviena didesnė kariuomenės dalis jau perėtais metais turėjo savo futbolininkų komandas. Užtat nereikia abejoti, kad šiose futbolo rungtynėse tų dalių komandos gausiai dalyvaus. Bet kross kountri Lietuvoje yra dar naujas dalykas: perėitų metų Lietuvos ir Kauno pirmenybių programoje jo nebuvo. Užtat čia apie jį kiek pakalbėsime.

Kross-Kountri yra lengvosios atletikos rūšis. Šis sportas daugiausia yra išsiplatinęs Anglijoje. Išsiplatino jis ten štai koku būdu: Anglijoje labai yra mėgiama lapių medžioklė arkliais jojant. Be to medžioklėje dalyvauja ir šunės. Jaunuomenė labai mėgdavo bėgioti paskui šunis, kad iš arti matyti medžioklę. Vėliau rasta, kad šis bėgiojimas ne tik yra įdomus, bet ir fiziniu atžvilgiu naudingas. Tada pradėjo ruošti dirbtinas medžiokles. Tos medžioklės reiškėsi štai kame: du bėgėjai leisdavosi bėgti keliom minutėm ankščiau kitų ir pakely mėtė daug popierukų, vesdami vieną tikrąjį pėdsaką ir keletą klaidingų. Paskui šiuos „žvėris“ vijosi „medžioklės šunės“, t. y. visas būrys bėgėjų, kurie stengėsi surasti tikrąjį kelią ir pavyti „žvėris“. 1837 metais Anglijoje įsisteigė pirmas šios rūšies klubas.

Vėliau panaši „medžioklė“ išsivystė į naują sportą, kuris pradėta vadinti „Kross Kountri“. Tarp „medžioklės“ ir kross kountri skirtumas yra tas, kad kross kountri klaidingų pėdsakų nevarojama, bet yra tik vienas tikrasis, kurį išveda prieš rungtynių pradžia kuris nors rungtynių rengėjas. Visi bėgėjai bėga šiuo pėdsaku ir laimi tas, kuris pirmas atbėga į nužiūrėtą vietą. Paprastai rungtynėse svarbiausią dovaną gauna arba pirmas atbėgęs bėgėjas, arba ta draugija, kurios komanda, susidėdanti iš tam tikro bėgėjų skaičiaus, parodė bendrų geriausių išdavų. Kross Kountri yra ta ypatybė, kad čia turi būti kuodaugiau gamtos kliūčių. Rungtynių rengėjai turi išrinkti tokį kelią, kad jame būtų kuodaugiausia ir kuovjairiausia gamtos kliūčių: griovių, perkasų, tvorų, barierų, plentų, raistų, arimų, tankių miškų, halų, slenkinių, skardžių, smiltynų ir t. t. Šiame ir glūdi visas Kross Kountri grožis, jo gerosios pusės. Pribėgęs staiga platų griovį neišsibėgėjęs jo neperšoksi. Ką tada daryti? Neprityręs bėgėjas sugrįž kiek atgal, kad išsibėgėti, bet grįždamas sugaiš daug laiko. Prityręs bėgėjas šoks nors ir į griovio vidurį, o paskui kops į krantą. Suartame lauke staigiai reikia pakeisti bėgimą: reikia bėgti mažais žingsniais ir ramiai, pasilenkus į priekį, kad galima būtų lengviau ištraukti kojas. Bėgti reikia visą pėdą statant. Plentų reikia bėgti pirštu galais. Įvairios kelio, kuriuo bėgama sąlygos reikalauja greito sumaningumo ir minties vikrumo. Todel Kross Kountri yra labai naudingas ir vienas tiksliausių lengvosios atletikos pratimų.

Treniruotis reikia taip, kad koja įprastų prie įvairių kelio sąlygų: prie minkšto ir kieto, lygaus ir nelygaus kelio. Reikia įprasti bėgioti po 5—7 kilometrus. Rungtynėse bėgama iš virš 15 kilometrų. Reikia pasimokyti šokti į tolį, į aukštį, skubiai perlipti per aukštas tvoras, bendrai kalbant reikia stengtis išmokti kuovikriausiai nugalėti visas galimas pasitaikyti gamtos kliūtis. Tame ir reiškiasi kross kountri, kad sutikti kaip galima daugiau netikėtų ir tikrų gamtos kliūčių.

J. S.

Red. prirašas. Kreipiame dėmesį dalių Švietimo Komisijų į šį straipsnelį. Vertėtu nurodytas čia sportas kuoplačiau kariuomenėje vartoti del visiems aiškių jo privalumų.

Lietuvos Piliečiai!

Mūsų broliai Lietuviai ir kiti ištikimieji Lietuvos piliečiai, kurie pasiliko Vilniuje užėinant lenkams užpuolikams, vėl gyvena sunkias ir rūščias dienas. Jau antri metai, kaip jie kankinasi savo sieloje, pritirdami visokių visokiausių paniekimų ir išjuokimų, vargų ir net mušimų. Žudyta kankinta net vaikai, kurie driso

vaikščioti i savąsias, lietuviškąsias mokyklas. Pagaliau štai, atėjo laikas kad, savo laisve, mirties pavojumi, išguimu iš nuolatinio gyvenimo vietų ir atskyrimu nuo šeimynų tenka jiems patvirtinti nesulaužomą savo ištikimybę bendrajai mūsų Tėvynei Lietuvai.

Vilnių pasigrobę lenkai įsiuto, kam nei Lietuviai, nei Gudai, nei Žydai nedalyvavo rinkimuose tų žmonių, kurie turėjo jų vardu pasakyti: Vilnių atiduodame Lenkijai. Iš to dirbtino ir netikro „seimo“ nieko dabar nebus, niekas jo nepripažins. Tai lenkai ir keršija už savo nepasisekimus: suėmė ir ištrėmė iš Vilniaus geriausius mūsų ir Gudų veikėjus, kelioliką mokytojų ir kitų kultūros darbininkų, kurie liko ištikimi Lietuvai.

Lenkai yra pasiryžę iš Vilniaus išvaryti visus jiems netinkamus žmones, galutinai sunaikinti visas jų įstaigas, mokyklas, bankus, prieglaudas. Tam reikalui Varšava siunčia į Vilnių milijardus pigių savo markių, o tos vietos budėliai ir apjokėliai kankina Lietuvius ir Gudus ir Žydus.

O kuogi ginasi nuo lenkų mūsų Broliai? Savo patvarumu, kurį padaro begalinė jų Lietuvos meilė ir pasišventimas. Jie išsižadėjo ramybės, deda savo darbą, skatiką, savo laisvę gal. ir gyvybę. Sunku jiems kovoti su visa Lenkijos galybe ir su tos vietos apjokėliais ar parsidavėliais, kurie drauge sudaro minias kurstytojų, žandarų, šnipų, vartojančių visokias žabangas ir kalėjimus. Ar gi mes, laisvi būdami šiapus Vilnijos linijos, pasitenkinsime vienu tuščiu užjautimu vilniečių Lietuvių vargų, vienu savo pasibiaurėjimu vartojamomis prieš mūsų Brolius priemonėmis? Siųdami jiems ramavimo ir drąsinimo žodžius, teikime jiems ir vilties, kad suimtųjų šeimynos neliks mūsų nesušelptos, kad jų vaikučiai nebus gatvėn išmesti, kad jų įstaigos neišnyks.

Nesenai mes lengvai sumeteme milijonus krašto gynimo reikalams, aptaisėmė ir apginklavome net kai kurias dalis kariuomenės. Nemažesnis ir dabar reikalas. Tai visur, kur tik yra būrelis susipratusių Lietuvių, telkitės i komitetėlius Vilniaus Krašto Lietuviams remti, kas mėnuo rinkime aukas ir pažadėjimus ir siųskime į Centralį Komitetą Vilniaus krašto Lietuviams remti (Kaune, Aleksoto g. Nr. 6—4.) ir būkime susirišę su pačiu Komitetu.

**Centro Komitetas
Vilniaus Krašto Lietuviams remti.**

Nepaprastas Latvių dėkingumas.

Tuo antgalviu „Lietuvos“ 30 Nr. randame padėtą tokią telegramą:

„Ryga. II. 3. Latvių Karo ordeno „Lačplesis“ Taryba nutarė už nuopelnus Latvijos išvadavimo labai apdovanoti šiuos svetimšalius karius: 1 laipsnio ordenu: maršalą Fošą ir maršalą Pilsudskį; 2 laipsnio buv. Estonijos vyriausią karą vadą gen. Laidonerį, Santaryės štabo viršininką gen. Veigandą, gen. Nieselį, gen. Žanoną (organizavusį latvių pulkus Sibire), pulkininką Diparkę, kap. Brisoną ir lenkų generolą Šepčickį; 3 laipsnio — 15 prancūzų karininkų, o tarp kitų — lenkų generolus Rydz-Smigly ir Berbeckį, majorą Miškovskį ir pulk. Kučebą, danų pulk. Bergeliną, amerikony pulk. Raieną, japonų pulk. leit. Ocharą“.

Tiems lietuvių karių, kuriems vejant iš Latvijos bolševikus teko trunkytis po visokius Aserus, Rubinėnus, Podunajus, Bevernus, Dvetenus ir t. t., kuriems teko ten, latvius beginant nuo rusų, daug vargo padėti ir kraujo išlieti, tiems lietuvių kariams tasai „nepaprastas Latvių dėkingumas“ gali karais pasirodyti juodžiausiu nedėkingumu.

J. U.

Dar del karių moksleivių.

Paplitus gandams, jog kariai moksleiviai dar ši pavasarij bus atleidžiami iš kariuomenės mokslui tęsti, —tų karių vėl atgijo noras dirbti pertrauktąjį del karo darbą.

Bet tas įstatymas, dėja, liečia tik karius, norinčius tęsti aukštąjį mokslą. Apie karius, nebaigusius aukštesniosios mokyklos, jis nieko nesako; o tokių karių yra gana žymus nuošimtis. Daug moksleivių, pirmuoju Vyriausybės kvietimu, apleido mokyklas ir stojo kariuomenėn Tėvynės gintų. Daugumas jų, išbuvę kurį laiką rikiuotės dalyse buvo išsiųsti karo Mokyklon ir dabar tarnauja karininkais; kiti Nepriklausomos Lietuvos ideją apmokėjo savo krauju. Tik vienas kitas jų nestojo karo mokyklon ir išstarnavęs tam tikrą laiką kareiviu dabar yra iš kariuomenės atleistas. Del likusių kariuomenėje galima drąsiai pasakyti, jog jeigu jie patys nedės pastangų, tai išeiti mokslus jiems nepasiseks.

Tai gerai suprato esantieji Kaune kariai moksleiviai Leit Toliušio ir kitų iniciatorių energijos dėka, jie padėjo ruošti brandos egzaminams, kad tuo būdu galėtų iš kariuomenės būti atleisti aukštajam mokslui.

Butų tai grupei maloniai sutiko duoti Kauno 1-os gimnazijos direktorius p. Dovydaitis.

Bet jiems yra dar daug kliūčių, o jų svarbiausioji —materialė.

Iš jaunesnio karininko, valdininko, o tuo labiau kareivio algos nelabai galėsi atidėli kelius šimtus aukšinių vadovėliams ir apskritai mokslui. Vadovėliams reikalinga apie 500 auks, mokslui per mėnesį išeina apie 200 auks., tas kario biudžetui labai daug reiškia, kadangi verčia jį gyventi pusbadžiai ir pusnuogiai.

Manau, jog maža nauda išeiti mokslą ir kartu netekti sveikatos. O tas moksleiviams kariams kaip tik grėsia, jei jie negaus iš Vyriausybės medžiaginės paramos. V. S.

Steigiamasis Seimas.

170-as vasario mėn. 10 d. posėdis.

Iš eilės seka diskusijos del Ministerių Kabineto deklaracijos.

Atstovas Bielinis social demokratų frakcijos vardu del įvairių priežasčių reiškia nepasitikėjimo nauju Kabinetu.

Gydytojas Lašas socialistų liaudininkų ir valstiečių sąjungos bloko vardu irgi reiškia nepasitikėjimo Ministerių Kabinetu.

Atstovas Krupavičius krikščionių demokratų vardu pareiškia visą eilę pageidavimų vyriausybei ir praneša, kad krikščionys demokratai pasitiki nauju kabinetu. Dar pakalbėjus atstovam Draugeliui, Raliui, Bielinui ir Čepinskiui didžiuma balsų 49-iais prieš 23 išreikštas pasitikėjimas nauju Ministerių Kabinetu.

171-as vasario mėn. 14 d. posėdis.

Pirmininkauja Steigiamojo Seimo Pirmininkas A. Stulginskas.

Vidaus Reikalų Ministeris p. Oleksa atsako į atstovo Rusecko paklausimą del lietuvių gyvenusių Rusuose likimo ir Krašto Apsaugos Ministeris majoras inžineris Sližys atsako į atstovo Bielinio paklausimą del draudimo įvežti iš užsienio kai kurių laikraščių. Toliau svarstoma ir ratifikuojama «Nuolatinio Tautų Sąjungos Tarptautinio Teismo Statutas». Po to tęsiamas Žemės Reformos įstatymo svarstymas. Del 37-to paragrafo punkto dėlei nuomonių skirtumo kyla dideli

ginčai ir socialistai liaudininkai su social demokratais apleidžia posėdžių salę. Kvorumo nesant posėdis baigiamas.

172-as vasario mėn. 15 d. posėdis.

Pirmininkauja Dr. Staugaitis.

Tęsiamas Žemės Reformos įstatymo svarstymas 37-as ir 41 §§. Šie paragrafai sukelia didelių ginčų ir su kai kuriomis pataisomis Žemės Ref. Komisijos, Ūkininkų Sąjungos ir Žemės Ūkio ir Valstybės Turtų Ministerio daugumos balsų priimami. Po to balsuojamas visas Žemės Reformos įstatymas. Įstatymas daugumos balsų priimamas trečiuoju skaitymu.

Iškilmingas vasario m. 16-os d. posėdis.

Steigiamojo Seimo salė išpuošta. Galybė svečių. Visas Ministerių Kabinetas, visi svetimų valstybių atstovai.

Posėdį atidaro Steigiamojo Seimo Pirmininkas A. Stulginskas.

Turiningoj kalboj jis išskaitliuoja Lietuvos išskentėtus vargus ir laisvės ir nepriklausomybės siekimą iki šių laikų. Toliau daro trumpą pastarųjų keturių metų Lietuvos valstybės gyvenimo apžvalgą. Primindamas svarbesnius įvykius išskaitliuoja visą eilę valstybių, kurios yra Lietuvą pripažinusios de jure. Baigdamas apgailestauja, kad Lietuvos erškėčių takas dar nebaigtas, kad jos kaimynų tarpe yra dar vienas kurs, grobimo instinktų vedamas, tyko jai laisvę ir nepriklausomybę išplėsti ir sumindžioti gyvos tautos teises. Bet reiškia vilties, kad tikroji teisybė visgi užviešpataus pasaulyje ir Lietuvai tikroji laisvės saulė sužibės ir ateis ramaus kulturingo ir laimingo gyvenimo gadynė.

Baigus visi Steigiamojo Seimo nariai ir svečiai atsistoja ir gieda tautos gimną.

Po to Steigiamojo Seimo Sekretorius skaito gautas sveikinimo telegramas. Sveikinimui skaitymui pasibaigus Pirmininkas skelbia posėdį uždarytą.

173-as vasario mėn. 17 d. posėdis.

Pirmininkauja Steigiamojo Seimo Pirmininkas Stulginskas.

Vidaus Reikalų Ministeris p. Oleka atsako į atstovo Žitinevičiaus paklausimą del Zapyškio valsčiaus valdybos neteisėtų darbų, išduodant pasus iš Rusijos atvažiuojamiems nelietuvos piliečiams.

Toliau svarstoma Krašto Apsaugos Ministerijos etatų papildymo sumanymas, Atlyginimo Karo lektoriams už darbą įstatymo sumanymas, Algų nustatymo Epidemijos personalui įstatymo sumanymas.

Po to seka Steigiamojo Seimo Miškų Reikalams Tirti Komisijos pranešimas. Pranešime skaitliuojama daug netikslumų, o taip pat blogos valios reiškinių. Miškų Departamente atrasta labai daug netvarkos, ypač duodant miškui kirsti leidimų. Leidimų duodant nebuvo aiškiai nurodomos kertamojo ploto ribos, tas savininkams ir pirkliams davė progos iškirsti dažnai net keleriopai didesnius negu buvo leista miškų plotus. Komisija iškėlė visą eilę bylų, begalo daug netikslumų buvo padaryta darant sutartis su miškų pirkliais del pristatymo kuro gelžkeliams. Sutartys buvo daromos be varžytinių ir valstybės Kontrolei nedalyvaujant. Nebuvo paimta net nei žyminio mokesnio Komisija atsižūrėdama į tai, kad 22-iems metams Krašto reikalams yra reikalinga iškirsti 15.500 hektarų miško ploto, o metinis šių metų priauglis gali būti 3210 ha, tai komisija siūlo miško išvežimą visai sustabdyti. Ginčai del komisijos pranešimo atidedami sekamam posėdžiui. Aks.

Atsiųsta Redakcijai paminėti.

Idėja ir darbas.

Lietuvos Šaulių žodis broliams Amerikiečiams.

Tokiu antgalviu neseniai išleista knygutė, kurios tikslas yra supažindinti Amerikoje gyvenančius lietuvius su L. Šaulių Sąjunga, jos įsikūrimo istorija, uždaviniais, tikslais ir ideologija. Nors ši knygutė ir skiriama už Okeano gyvenantiems lietuviams, bet ji bus įdomi ir šiaip piliečiams ir ypač kariams.

Šaulių Sąjungą kaip matyt iš toje knygutėje padėtų skaičių, gausiai rėmė mūsų visų kultūrinių ir visuomeninių organizacijų viltis — amerikiečiai, kurių duosnaus kišenius siekia visi, kas tik pradeda, kuri nors visuomeninio pobūdžio darbą. Šis visai praktinis tikslas davė Šauliams progos plačiau apie savę parašyti. Išangoje ir specialiai amerikiečiams skirtame atsišaukime pažymėta, kaip daug amerikiečiai krašto gynimo reikalui padarė remdami savo šiuo metu taip galingais doleriais Šaulius ir jiems panašias organizacijas. Žinoma, reikia vilties, kad ir ateity amerikiečių duosnumas nesumažės...

Įdomi pirmoji mūsų Šaulių užuomazga.

Tuo metu: — „vokiečiai nors rengėsi iš Lietuvos išeiti, bet vis dar tebešeimininkavo Kaune. Žemaičiuose ir Pakuršėie brendo Bermonto — Kolčako avantiūra. Bolševikai tebesilaikė apie Rokiškį — Degučius Salaką. Lenkai spaudė nuo Vilniaus pusės ir tykojo tik, kada išeis vokiečiai, pagrobt Seinus ir Suvalkus. Kaune brendo lenkų samokslas.

Štai kokiai padėčiai esant gimė mintis visiems piliečiams griebtis ginklo, ne tik tam tikslui pašauktiesiems — kariuomenės eilėse kovojantiems su daug gausingesniais priešininkais. Pats gyvenimas pagimdė šią mintį pats gyvenimas įrodė plačią visuomenei Šaulių Sąjungos reikalingumą ir pats gyvenimas nurodė būdus kaip tą Sąjungą sukurti. Nevisur ir nevisuomet kariuomenė galėjo priešininkus netik atremti, bet ir pastebėti, kadangi visas kraštas tuomet pilnas buvo įvairių šnipų, mūsų krašto nepriklausomybės priešininkų. Be to kariuomenė netaip buvo gausi, kad aprėptų visus begaliniai ilgus frontus, piliečiai gi, jūg aišku, negalėjo ramiai rankas sudėti taukti galo kovų, kurių išdavos galėjo būti — naujas svetimųjų jungas.

Inteligentai Kaune, valstiečiai sodžiuje daugumoje iš pradžių susibūrę provizoriniai suspiestuosi būriuos, kad ginti savo sodybas, savo turtą nuo neprašytų svečių, rado vėliau reikalo susijungti į ištisą, visai Lietuvai viena, ginklu rankoje pasiruošusių kraštą ginti piliečių organizaciją. Būrelis suinteresuotų asmenų nutaria sudaryt iš savanorių piliečių „Plieno Batalioną“. Tai pirmutinė Šaulių Sąjungos užuomazga. Vėliau kiek toji saujelė žmonių buvo prisiliejusi prie Lietuvos Sporto Sąjungos, kur turėjo autonominę sekciją.

Jau pirmomis tos sekcijos gyvavimo, dienomis buvo apie 100 jos narių, kurių tarpe buvo kaip ministrai, žymus visuomenės vaikėjai, taip ir paprasti smulkesni valdininkai ir šiaip piliečiai. Netrukus kovose su Bermonto gaujomis jaunutė organizacija turėjo progos parodyt savo pajėgas.

Vėliau kovų laukuose stiprėdama ši organizacija tiek galinga tapo, kad nebebuvo kalbos apie tolimesni veikimą, esant kitos kurios nors draugijos sekcija. Ir nuolatinių kovų praktika paruošė dirvą Lietuvos Šaulių Sąjungos. Toliaus nupasakoti stambesnieji bruožai kūrimosi sąjungos visoje Lietuvoje ir ypač frontuose, kur šauliai iš pirmųjų savo veikimo dienų yra daug nuveikę.

Visos mažosios tautos, kaip Estai, Suomia, (Ši-dskor) Norvegai, Švedai ir t. t. panašias mūsų šauliams organizacijas jau senai turj ir toms tautoms, kurioms paskutiniu metu teko kovas vesti, jų šauliai, kaip jie atkiroje šalyje rėsidavintų, labai daug padėję.

Cia padėta ir „Šaulių ideologija“, kur tarp kitko pasakyta: keturi, krypsniai sudaro sąjungos ideologijos moralinį veidą; tai bus: demokratingumas, patriotizmas, kultūra ir dora. Mes, turėdami, kaip ten rašoma, „visai atskira, savitą, turtingo ir skirtingo tipo, su ypatingai skaisčia praeitim tautą“, negalime jos ne branginti, negalime šaltai žiūrėti, kaip stiprieji kaimynai stengias mus nustelbti ar net visai išnaikinti. Todėl mes turėtume būti patriotais.

Mūsų kraštas tiek amžių svetimą jungą vilkdamas žymiai kultūros žvilgsniu atsiliko nuo kitų kraštų. Todėl šauliai pasiruošę per savo organizacijas kelti krašto kultūrą. Mūsų valstybinio gyvenimo pamatas demokratingumas. To paties principo laikosi ir šauliai.

Perversmų ir kovų pasekmė — žymiai liaudyje nupuolusi dora kuo šauliai ir gi susirūpinę.

Knygutė įdomi, — papuošta gražiu viršeliu ir gausiom iš šaulių gyvenimo fotografijom.

Vertėtų ją visiems dalių knygynėliams įsigyti.

Br. las.

„Keturių vėjų pranašas“.

Jau susilaukėm „Keturių vėjų pranašo“, po kurio greit žada išeiti ir pats žurnalas Duok, Dieve, jam kloties ir pasisekimo, ypač mūsų šalies nedekingoj grynojo meno bei dvasios darbo dirvoj.

Kokis tas žurnalas bus, kiek jisai ištesės savo pažadus, nemačius dar sunku spręsti.

Tačiau jei pranašas tikrai kaip sakosi eis į gyvenimą Naujojo Mėno vėliava nešinas, jei jis „nudrėks nuo mūsų dvasios sumirkusį laiko baloj apdarą ir numes jį tiems, kurie senatvėj tebešala“, jei ištkrujį jo „Mėno dinamo mašina milijonais prožektorių nušvies mūsų sutemas“ — tai mes senai ir senai tokio žurnalo reikalingi.

Tiesa gal kam, įpratęs žiovalingai virškinti sukramtyta suseilinta mūsų šių dienų raštų medžiaga, tasai pranašas pasirodys nesuprantamas ir gal dar pavojingas mūsų paamsiams. Aš jau matau, kaip vienas tų trafaretinių autoritų, „kurio nučiūrusių skverny įsikybusi klampinėja toji akla negalvojanči neskaitanti minia — mūsų visuomenės didžioji dalis — sušukos „Užmuškite! Pakarkite jį! — Tai velnio padaras!“

Ir toji minia, kuri visu pirma įsiklauso, ką kiti pasakys, hypnozo pavergta jau pradės ji tvoti ir bėgti, kaip nuo maro.

Bet, kad tame pranaše išvysti jauną trykštančią gyvybę, keliančią ir šaukiančią darban, naujas kūrybos pajėgas ieškančias nepramintų kelių bei nenublūkusių vertybių, reik atidžiai sakiny po sakinio skleisti jo eilutes.

Pranašas jau pažįsta tą mūsų padvėsusią dvasią

„Kam širdis susirietus,
„Dvasia kam padvėsus, —
„Tam į krutinę tejrta,
„Nors bosą spirito —
„Vistiek nebepadėsi.

Todėl jis ieško ir šaukiasi kitų žmonių

„Jaunieji,
„Į gatvę
„Į laisvę alėjų!
„Mes frontą plakatais
„Nuklokim.
„O po plakatų

„Krutinėj
 „Kad kraujas plaktų
 „Gana sacharininti širdys!
 „Ir į skaudžiamas vietas
 „Kompromisų kloti komprėsus.

„Keturių vėjų pranašė“, kaip naujojo meno atstovai, pasirodė Kazys Binkis, Salys Šemerys, Tarulis Petras ir Juozas Butkus.

Visų rimčiausias ir, kaip matyt, branduolis ir siela to viso darbo, tai Kazys Binkis. Jis visad, nors ir ekspresionistinėj kūryboj, pasilieka turiningas, graškštus ir jautrus grožei bei aistetikai — ko labai kol kas trūksta Saliui Šemeriui.

Tai tokis maž daug veidas to „Keturių vėjų“ pranašo.
 J. Balčiūnas.

Lietuvoje.

Vasario 16 dienos iškilmės Kaune.

— Visas miestas ruošėsi iškilmėms iš pat vakaro—vasario 15 dienos. Namai buvo puošiami vainikais, eglių šakelėmis, vėliavomis. Krautuvių languose buvo išstatyti vyčiai, Lietuvos kunigaikščių paveikslai, žymesniųjų Lietuvos istorijos įvykių vaizdai. Laisvės Alėja buvo iškabinėta spalvuotais žibintais...

Vasario 16 dieną iškilmės pradedamos pamaldomis Bazilikoje. Po pamaldų didžiausioji žmonių minia su įvairių organizacijų ir sąjungų vėliavomis eina į Rotušės aikštę.

Atėjusius pasitinka savo prakalba miesto burmistras p. Vileišis. Iš čia visa procesija eina į Steigiamojo Seimo rūmus, kur ją pasitinka seimo prezidentas ir p. seimo pirmininkas.

12 val. Vienybės aikštėje, prieš Karo Muziejų, renkasi įvairios kariuomenės dalys, ir įvyksta kariuomenės iškilmė. Dalyvauja e. V. Prezidento p. p. Stulginskis, Steigiamojo Seimo nariai, Krašto Apsaugos Ministeris majoras Sližys, štabų viršininkai, kariuomenės dalių vadai, valdžios nariai, svetimų valstybių atstovai, žydų suvažiavimo atstovai, moksleiviai ir kt.

E. Valstybės Prezidento pareigas p. Stulginskis, pasveikinęs kariuomenę ir visuomenės organizacijas, nuvyko į Karo Muziejaus sodną. Vartuose jį pasitinka raportu, Muziejaus organizatorius Gen. lt. Nagevičius, grojant maršui. Fanfaros trimitai duoda signalą pradėti iškilmę. Tuo tarpu kun. kanauninkas Tumas, užėjęs į bokštą, duoda benedikciją Laisvės Varpui. Per benedikciją p. Štarkos vedamas choras atlieka chorą. Po to kun. kanauninkas Tumas sako šitokį Bokšto pamokslą:

Mozė, tautos vadas ir įsakytojas, padirbdino sidabro trimitus, idant kunigams per aukavimą sutrimitavus, saldus jų balsas palenktų žydus garbinti Dievą ir žadintų viltį, jog tvirta yra sandora su Juo.

Sandoro skrynioj tautos testamentas, angelai sergtsi jos voką užvožtą;

kunigų būrio rankose jos nestys, kunigas pučia sidabro trimitą;

Minia nudriskus, minia baigia vargti; alkis ir troškis jai vidurius raižo;

ji dar nežino, kur vedama eina, kur gi atras ji gyvenamą vietą.

Pajėgos silpsta ir vilčių mažėja.

laidoti baigia jau ištisą kartą;
 skurdas juos seka ir skurdas jų laukia,
 dykumos mirtį ir jiems pažadėjo.

Oalo kelonės nė sapny nemato —
 eina ir eina jau daugely metų;

svetimos tautos paveldėję kraštą,
 kur jiems gyventi, patriarchus gerbtį.

Baras ir murma, kad Dievas apleidęs,
 nors vadas sakė Dievas neapleisias!

Jis gi Sinajų mokė vaikus savo
 davė į ženklą akmens testamentą.

O, nepames to, kuomi pasiklivė!
 eis minios žydų dar tūkstantį mylių,

nes negi grįš į nelaisvės jungą,
 sykį išsprukus nors į dyką vietą.

Vilties nebuvo ir vilties vėl pilnos;
 mainos jų sielos, kaip veido šešėliai;

dyka aplinkui bet pilnos jų širdys —
 balsas trimitu jas vėl atgaivina.

Balsas malonus suvirpino orą,
 veriantis skardas sutamprino kūną, —

ir tiesias vėlei belėpstanti minia
 ir vėl keliauja žavėton tėvynėn.

Štai, ir senoji žydų motinėle,
 štai, Chanaano žemė žadėtoji!

Sveikas gi būki, krašte mūs kelionės,
 būk, kaip ir buvęs, mūs' tautos lopšelis.

Sienos tvirtovių mums kelią užstoja?
 minia beginklė, nėra su kuo griaua?

Pūskite trūbas, pūskit savo norą —
 grius Jerichono kad ir stori mūrai!

Lietuva brangi, ir tu, kaip tie žydai,
 pernai užpernai jungu nusikračius,

bėgi į laisvę nors per dykas vietas, —
 skubies užmiršti Aigipto nelaisvę.

Dykumos priešais, nėra talkininkų,
 sostinė Vilnius už Jericho mūro;

minia beginklė, alkana ir trokšta,
 baras, vaitoja, kad vada! suklysta.

Silpsta, kaip žmonės kūnu mažajėgiai,
 viltį ats'imtų nuo tikrojo Dievo;

liedintys pigų iš aukso „veršelij“,
 tenkintys, pilvą duonos prisikimšę,

mirštų, kas buvo nelaisvėj kentėta,
 trauktų atgalio, kaip sraigis į kiautą,

tik širdin dėtas laisvės testamentas;
 jis verč' užmiršti ir žaizdas ant kojų,

dykumas bristi, savim pasikliaujant,
 akis įtemti vos regiman tolin.

Silpstantį kūną sutrampina siela,
 mingančią sielą prižadina — Varpas:

liedino Varpą tautos laisvininkai,
 kad juos atstotų, kai vadaut negali.

Vadų nedaugel, minia gi didinga.
 balsas persilpnas, kad visus užgautų, —

gausk tad tū, Varpe, virpink orą, širdi,
 stiprinki viltį: štai galas kelionės.

Ginklas ne rankoj esti galingiausias —
 tvirtas širdyje esti pas'rižimas;

valia nelūžta, kai kūną sušaudai,
 ječių dūrimas tik ragina eiti.

Smarkiems taranams stalai mūro siena,
 kaip sustabdys žmogaus pasryžimą,

kai jis keliauja per dykumų vietas
 ir čia pat mato — žemę pažadėtą?

Viesulu, audra, vėju susisukęs,
 gajvalas slenka, kurlink yra skirta;

pakeliui verčia Jericho tvirtoves
 arba aplenkia laukų batarejas;

Sauk gi į orą: visais tarpais skverbiasi.

jis gi ir žiotis patrankų pripildo;
gink gi, kad geras, Vilniaus Chanaana,
kad jis tau yra Apveizdos žadėtas!
Gausk gi tu, Varpe, tautos vadų balsu,
rink gi į vieną tuos, kurie nerimsta
vesk gi į „Viečę“ laisvus „naugardiečius“
ir būki amžiams—budėjimo ženklas!..

Laisvės Varpu pirmas paskambino e. v. Prezidento pareigas p. Stulginskas, toliau — ižineris P. Vileišis, buvusių „Vilniaus Žinių“ redaktorius ir Amerikos lietuvis Kaupas (pavadavęs negalėjusį atvykti į iškilmės J. Šliupą).

Prasidėjus kariuomenės parodai antrą kartą, varpu skambino pirmas Lietuvos kariuomenės invalidas kareivis Sereika ir visų jauniausias skautas Virkša.

Paskum laiko prakalbą e. Prezidento pareigas p. Stulginskas. Kalbėdamas jis pažymi jau padarytus valstybės atstatymo darbus ir valstybės pilietinį stiprėjimą. Jis primena, kad Lietuvos sostinė vis dar tebėra okupantų rankose ir laukia atvadavimo. Kalbą baigia šaukdamas: «Valio, nepriklausoma Lietuvos Respublika!»

Toliau kalba Kr. Apsaugos Ministeris, majoras Sližys. Jis pabrėžia, kad Lietuvai reikalinga vienybė ir pasiryžimas, kad galėtų iškovoti laisvės kovą. Baigia jis savo kalbą triukšmingu valio. Vyr. Lietuvos Gynimo Komiteto vardu kalba p. Ruseckas; jis pareiškia tvirtą tikėjimą, kad Lietuvos nepriklausomybės kova bus laimėta.

Kariuomenės iškilmės šie metai atrodė daug puikiau negu pernai. Ypač gražiai atrodė kavalerijos dalys.

Parodai pasibaigus, kariuomenės dalys išsiskirstė lydimos dūdų orkestrų. Išviso iškilmėse dalyvavo 11 orkestrų.

Miesto procesijoje, be kariuomenės dalių, dalyvavo dar šios organizacijos: kitų Lietuvos tautų, pradedamosios mokyklos, technikos mokykla, pirmoji valstybės gimnazija, komercijos mokykla, lenkų ir žydų gimnazijos, mokytojų seminarijos, gelžkelio technikos mokykla, muzikos mokykla, konservatorija, universitetas, gaisrininkų komandos, ministerijų atstovai, įvairios privatinės įmonės ir daug kitų.

Visą dieną... matės mieste nepaprastai pakilusio... ūpo.

Vakare miestas buvo labai gražiai iluminuotas. Buvo metomos įvairiaspalvės raketos. Kareiviai turėjo progos veltui nueiti į kinematografą ir į teatrą.

— **Tremtinių gražinimo skyriaus pranešimu**, š. m. vasario mėn. 19 d. Petrapilio, Vitebsko, Polocko ir Orlo ešelonu grįžo tremtinių: lietuvių — 482, žydų — 183, rusų — 162, lenkų—23 ir vokiečių—2.

— **Kalvarija**. Mariamp. apskr. Kalvarijos parapijoj siaučia šiltinė. Kai kuriuose kaimuose reti tėra namai, kur nebūtų 4—6 ligonių.

— **Telšiai**. Telšiuose per šalčius žmonės ėmė sirgti gripu ir plaučių ligomis. Apie Plungę — dėmėtoji šiltinė.

— **Vilkaviškis**. Naktį prieš vasario mėn. 10 d. apvogė parapijos bažnyčia. Ant altoriaus išberta komunikantai ir išnešta sidabrinė taurė, du sidabriniai relikvijoriai, du kilimai ir apie 15 svarų žvakių. Sudaužyta ir palikta ant altorių keli metaliniai kryžiai. Piktadariai ieškomi.

— **Žydų bendruomenės tarybos posėdyje** vasario mėn. 17 dieną dr. Rozenbaumas pabrėžė religijos reikalingumą ir jos galimybę įvesti į gyvenimą. Cernikov dėl žydų mokslo įstaigų pasisakė esąs prieš dr. Soloveičiko nusistatymą, nors dėstomoji kalba turi būti žargonu kalba... o ne hebrajų.

— **Šiauliai**. Š. m. vasario mėn. 13 d. miesto savivaldybės ligoninės užimame bute ištiko gaisras, kuris laiku buvo likviduotas. Sudegė tik ligoninės barakas; pati ligoninė nenukentėjo.

Užsieny.

— Lietuvos Vyriausybė gavo oficialią pakvietimą į Genuos konferenciją.

— **Berlynas**. Varšavos žiniomis du Lenkų kabineto nariu atsistatydino. Endeikat įnešė užsienių ministeriui interpeleciją, kam jis varžas Vilniaus Seimo laisvę ir įsakęs paleisti suimtuosius lietuvius ir gudus. Už juos, esą, būtų galima gauti nuteistų Kaune lenkų. Endeikai todėl nori kabineto krizies.

— **Kopenhaga**. Vasario m. 14 d. prasidėjo visoj Danijoj streikas. Daug fabriku sustojo. Taikinimo komisija tikisi, kad streikas greit baigsis.

— **Berlynas**. Anglų Admiraltijos pranešimu, Vokiečiai, vykdydami taikos sutartį, atidavė laivų 2 su viršium milijonų tonų talpuimo. Tie laivai kainuoja 660 milijonų aukso markių.

— **Berlynas**. Vokiečių vyriausybės gelžkelių biudžeto deficitui padengti (deficitas siekia į 6 milijardus markių) nuo š. m. kovo mėn. 1 dienos vėl bus pakelti krovinių tarifai 20%. Be to, ligi š. m. balandžio mėn. 1 d. bus sumažintas gelžkelių personalas 20.000 žmonių.

— Susikimšus ledams, Klaipėdos uostas uždarytas.

— Stokholmo pranešimu, ledai Baltijos jūroje beveik visai sustabdė laivų susisiekimą Kattagate ir Zunde. Goeteborgo uostas laivų susisiekimui visai atkirstas.

— **Paryžius**. „Havaso“ pranešimu, nuo š. m. rugsėjo mėn. 1 d. amerikiečiai nustos teikti pagalbą badaujantiems Rusijoje.

— **Varšuva**. P. Michalskis, tapęs finansų ministru, reikalavęs iš visuomenės 80 milijardų duoklės. Sutikus seimui ir visuomenei, žadėjęs pataisyti lenkų finansus.

P. Michalskis, pristatydamas biudžeto sumanymą, spalio mėn. 5 d. pasakęs: „šeiminkaujame nelegaliai“. „Gazeta Warszawska“ tuo reikalu rašo: „...keturiems mėnesiams praslinkus p. ministeriui galima atsakyti: „Tamsta visumet šeiminkauji nelegaliai“. Apimant finansų ministeriją, mūsų valstybė buvo skolinga 178 milijardus markių. Sausio mėn. 31 d. skola siekė virš 227 milijardų. Iki kovo mėn. 1 dienos p. Michalskis beministeraudamas padarys 77 milijardus naujų skolų. Valstybės piliečių duoklės laikas prasidės karo pradžioje. Tuo būdu duoklės rinkimas dar nepradėtas, o jau išleistas. Tokia padėtis juo rimtesnė, kad pramonę dengia juodi suirutės debesiai“.

— **Londonas**. Vašingtono karo ministerija, pranešė, kad Amerikos kariuomenė Vokietijoje bus sumažinta 203 karininkais ir 3.000 kareivių. Pasiliks tik 169 karininkai ir 2.207 kareiviai.

— **Elsinkai**. Suomių delegacijos nariais į Genuos konferenciją paskirti ministeris pirmininkas Wenola ir Suomių pasiuntinys Paryžiuje p. Enckel.

Vilniuje.

— Meištačičiaus vyriausybė siūlė žydams atsiskyti nuo pareiškimo, kuriuo jie pasisiekė boikotuoja „seimo“ rinkimus. Tačiau žydai, dr. Vygodskiui vadovaujant, nesutiko mainyti savo nusistatymo.

— „Vilnietis“ skelbia lenkų pakišamąjį Vilnijos lietuviams „adresa“, kuriuo šie turi pasirašyti už Lie-

tuvos susijungimą su Lenkija. Žmonės varu varom rašyti.

— „Unser Fraindo“ pranešimu, iš namų Nr. 56, esančių Pylimo g-vėje, įsakyta išsikelti 46 šeimoms. Namai rekvizuojami.

— „Vilnietyje“ paskelbtas 17 ištremtų lietuvių ir gudų žmonių protestas, kuriuo reikalaujama ištremtuosius sugražinti.

Redakcijos atsakymai.

Č—iui (ir daugeliui kitų). Ar neišrodo Tamstai, kad pernaužnai Tamsta gaisinate Redakciją nelabai svarbiais klausimais. Iš tikro, gal visas pulkas, ar panaši dalis, tiek klausimų neuždavė, kiek Tamsta vienas. Vertėtų stengtis vietoje smulkesnius reikalus atlikti ir nevarginti be reikalo Redakcijos. Mielu noru mes ir laikais ir laikraštyje duodame įvairius skaitytojams patarimus, tačiau mums būtų labai malonu, kad skaitytojai nors truputį ir mūsų laiką brangintų: rašytų trumpai, suprantamai ir tik esant būtinam reikalui.

Ltn. Ganioniui. Tuo klausimu buvo jau daug rašyta. Tamsta nieko naujo nepasakai.

J. M—us. Eilėraščiai netinka.

Kebedai. Labai Tamsta širdingas ir mandagus. Šiuo metu didžiausia retenybė tokie žmonės. Retai kas pagalvoja rašydamas į Redakciją apie tai, kad gal tik laiką gaisina. Rašinėliai tuo tarpu nevisai vykę. Pasirinkite kitokius neverkšlenančius posmus—parašykite. Mielu noru skaitysime ir gal į laikraštį įdėsime.

V. Degučiu. Jei norite scenos srityje lavintis, patariame kreiptis į Kauno Karių Kliubo vaidintojų trupės vedėją kapitoną Braziulevičių.

Ltn. Mačiui. Tamsta pajudinai svarbų klausimą, tačiau straipsnelis silpnai parašytas. Nedėsime.

Bijūnui. Eilėraštis spaudai netinka.

Aleksai. Į Tamstos jau keletą kart atsakyta. Pasiskaitykit atsakymus kitiems.

Skeberdžiui. Tamstos straipsnely, mintys iškeltos gal ir svarbios, tačiau pats straipsnelis spaudai silpnas.

Bičverg. Tamstos straipsnio nespausdinsime.

Bakšiui, A. Mītkui ir kitiems. Laikraščio be pinigų nesiuntinėjame.

Kučui. Visi bežemiai ir mažžemiai nenusižengę betarnaudami kariuomenėje, gali žemės gauti. Kreiptis į vietos, kur gyvenate, Apskr. Žemės Ūkio ir Valst. Turtų Min. Įgaliotinį.

K. vald. A. Kad ir sutiktume su Tamstos rašinėly padėtais išvedžiojimais, tačiau dėl suprantamų priežasčių negalime spausdinti.

J. Urbonui. Šiuo atveju nesiskaito.

S. Muternukai. Atostogos vasaros darbams į tarnybą skaitosi.

Kar. Šalteniui. Specialistų dalyse kariai tarnauja ligi parėdymo.

Pr. Kamantauskiui. Negalėsime.

St. Danilevičiui. Už brolių negalima pasilikti.

V. Mataičiui. 1. Nepaleidžiami kol kas (žiūr. Įsak. Kar. 291 Nr. 1 § pastaba 1); 2. sunku pasakyti nežinant aplinkybių; 3. Įsak. Kar. 291 Nr. 1 § išimčių nedaro tarp inteligentų ir kitų.

St. Zarembei. Negalima; paleidžiama ne dėl ūkio, bet šeimynos palaikymo.

A. B. 1. Skaitosi 6 mėnesiai, 2. Negalima.

Leit. Peleckiui. Negali.

Palukoniui. Nesiskaito.

A. Naruševičiui. Jei Tamstos metai nėra šaukiami — išsivaduoti galite; kreipkitės į savo dalies viršininką.

«Kalvarijos Rapsui». Jei Tamsta 1819 m. esi buvęs vokiečiais okupuotoje Lietuvoje, gali paduoti Užsienių Reikalų Ministerijos Ypatingam Skyriui Taikos Sutarčiai su Rusija vykdyti prašymą, pridėdant formalį knygučių nuoražą. Prašymai turi būti paduoti ligi 1 balandžio š. m.

Vargovaikiui. 1. Dabar mokama sulig užimamos vietos, bet nuo balandžio 1 d. ši tvarka pakeičiamas mokės tik už laipsnį. 2. Negali.

Gudui. 1. Atmainytas (žiūr. Įs. Kar. 467 Nr. 7 §. Griažtai nėra nustatyta—galima nešioti ir raidę „B“.

Virš. Vedeğiui. Kuomet išeis V. K. statutas ir jei atatiks jo atsižymėjimas—bus apdovanotas.

Kurkliui. Žiūrėk atsakymą «Kalvarijos Kapsui». Kad Tamsta tikrai esi 1918 m. buvęs okupuotoje Lietuvoje gali būti dokumentais: Ost (vokiečių) pasas, „Ausweis“ ar pažymėjimas Liet. Vid. pase, kad jis išduotas rementis vokiečių paso.

Aukštaičiui. 1. Tai dalies vado nuožiūra. 2. Išsivadavus, jei vietos yra—galite.

Vyr. pusk. Kučiui. Su II kl. moksle cenzu negalima.

J. pusk. P. Mėdžiui. Taip reikalauja krašto padėtis.

K. Strazdui. Tamsta turite teisę gauti žemės, bet pirmenybe sunku bus gauti turint 16 1/2 deš. žemės.

T. Gudavičiui. Į vietinį Žemės Ūkio Ministerijos Įgaliotinį.

Laučiui. Paliktieji puskarininkai laisvanoriais nesiskaito ir persikelti iš vienos dalies į kitą negali.

Nepasirašusiam pavardės. Atsakome tik atsižvelgdami į tai, kad Tamsta silpnai mokėdamas rašyt pamiršai padėti savo pavardę.

Norint vasaros darbams gauti atostogų, reikia savo apskrities viršininko liūdymą, apie reikalingumą namuose darbininko, pristatyti savo viršininkui.

J. raštin. Mankevičiui Jonui. 1. Paduokit prašymą; 2—ne; 3—ne.

St. Lasimui. Negalima.

J. Augustui. Reikės tarnauti ligi tam tikro parėdymo.

Kas žino ką nors apie tarnavusio
Denikino kariuomenėje
karininko artileristo

Voicėkavičiaus Juozo

(ВОЙЦЕХОВИЧЪ)

likimą, nuolankiai prašoma pranešti Mažeikių Apskrities Viršininkui.